

ZADARSKI ŠKOVACIN

JAVNO GLASILO ČISTOĆE d.o.o. ZADAR

**TEMA BROJA
GOSPODARENJE OTPADOM**

RAZGOVOR S GRADONAČELNIKOM

EKO LEKCIJA

NOVITADE

UVODNA RIJEČ

Poštovani čitatelji,

Pred vama je drugi broj „Zadarskog škovacina“, javnog glasila „Čistoće“ d.o.o. Zadar.

Nakon „vatrengog krštenja“ i izlaska prvog broja, nakon zebnje kako će ovo glasilo biti prihvaćeno od vas dragi građani, još jednom smo učinili neizvjesni *bungee jump* i eto nas, uz ponovnu bojazan, s drugim brojem.

Uz vašu bezrezervnu podršku i dobre namjere nastavljamo s našim skromnim doprinosom u pokušaju globalnog osvještavanja o važnosti ekologije, zbrinjavanja otpada i brige o okruženju u kojem živimo. No, kao što Rim nije izgrađen u jednom danu, tako se ni desetljećima nagomilani ekološki problemi, nemar nas samih o čistom i zdravom životnom prostoru, ne mogu ukinuti čarobnim štapićem, već prvenstveno dobrim zakonima, pozitivnim inicijativama i osobnim angažmanom svakog od nas.

Zato smo vas i u ovom broju nastojali informirati, kao što smo vam već prethodno obećali, o svim događanjima vezanim uz problematiku gospodarenja otpadom i okolišem, odnosno inicijativama u pravcu trajnjeg rješavanja tog problema koji nije samo ovdje na našim prostorima „trn u oku“, već je aktualni problem šire populacije. Zato vam donosimo reportažu iz Graza gdje su zadarski gospodarstvenici u organizaciji Grada Zadra i Zadarske županije, a uz potporu našeg Društva još jednom pokušali iznaći rješenje složenih procesa zbrinjavanja otpada.

I u ovom broju nastojali smo vas informirati o novostima vezanim za djelovanje „Čistoće“ u pravcu permanentnog čišćenja i zbrinjavanja otpada, odnosno o novonabavljenoj komunalnoj opremi i pravilnim načinima njene primjene, sve u svrhu što kvalitetnijeg življenja.

Neki su stavovi, makar i loši, dubinski utkani u kodove kako društva u kojem živimo, tako i pojedinaca. Zato smo našom „Foto dišpetožom“ uhvatili barem malen dio nebrige i narušavanja javnog prostora i prirodne ljepote našeg okružja i na taj način pokušali vam ukazati na njih i poručiti vam **ne činite to**. To nije tuđe dvorište kako se uvriježeno misli, to je dvorište svih nas. Zar doista želimo da u takvom nezdravom i onečišćenom okružju rastu i igraju se naša djeca? Kakvu im poruku šaljemo?

I u ovom broju uz nas opet možete promišljati, previrati, ponirati, informirati se o permanentnoj edukaciji naše djece još od predškolske dobi, odnosno veseliti se našim sportskim uspjesima i uživati uz nove recepte našeg gastro kutka.

Uz pokušaje „čupanja korova“, odnosno barem inicijalnih pokušaja mijenjanja svjetonazora i ustaljenih loših navika, uz pokušaje edukacije kroz naše rubrike, u svakom ćemo vam broju nastojati približiti ljudе i službe unutar Društva, i pod povećalo staviti „malog čovjeka“, odnosno djelatnike „Čistoće“ koji svojim znanjem, marljivim radom, zalaganjem i nadasve ljubavlju za svoj grad doprinose da nam se ostvari zajednička želja čist i lijep Zadar.

Dragi čitatelji, čestit Vam Božić i sretna nova 2006. godina!

Uredništvo

RUBRIKE ZADARSKOG ŠKOVACINA

UVODNA RIJEČ	2
<i>Uredništvo</i>	
MEĐUNARODNI SIMPOZIJ	3
TEHNIČKI SEKTOR	3
RAZGOVOR SA GRADONAČELNIKOM	4
<i>Razgovarala: Elza RADULIĆ-TOMAN</i>	
<i>Foto: Ivan Mesić</i>	
HRVATSKI SABOR PRIHVATIO STRATEGIJU GOSPODARENJA OTPADOM	5
<i>Davor Mrduljaš</i>	
PREDSTAVNICI ŽUPANIJE, GRADA ZADRA, ČISTOĆE I BENKOVCA, TE NOVINARI POSJETILI NAJMODERNIJI POGON ZA PRERADU OTPADA U EUROPI	6
<i>Tekst: Elza Radulić-Toman</i>	
<i>Foto: Stjepan Felber</i>	
GRAZ	7
<i>Tekst i foto: Stjepan Felber</i>	
FOTO DIŠPETOŽA	8
<i>Tekst: Vesna Dili</i>	
<i>Foto: Ivan Mesić</i>	
EKOLEKCIJA: PAPIR	10
<i>Tekst i foto: Ivan Mesić</i>	
NOVITADE	11
<i>Napisali: Ivan Mesić / Vesna Dili</i>	
PRIOPĆENJE KORISNICIMA	11
U DOSLUHU S VAMA	11
CVATI GDJE SI POSIJAN	12
<i>Vesna Grgić</i>	
VREMEPOLOV	13
<i>Tatjana Morović / Vesna Grgić</i>	
ECCE HOMO: Dora Krešan	14
<i>Napisala: Vesna Dili</i>	
SPORTSKI KUTAK: Tomislav Ćurko	15
<i>Razgovarala: Vesna Dili</i>	
GASTRO KUTAK	15
<i>Larisa Toman</i>	
ŠALJIVE STRANICE	15
<i>Mile Pedisić</i>	
TO SMO MI!	16

Glavna urednica: Vesna Dili

Zamjenica glavne urednice: Vesna Grgić

Tajnica uredništva: Larisa Toman

Uredništvo:

Tomislav Ćurko (tehnika i zaštita okoliša)

Sašenka Korenov (zaštita na radu i protupožarna zaštita)

Ante Sutlović i Nenad Bačić (sindikat i radničko vijeće)

Goran Čoza (gospodarstvo i odnosi s građanima)

Ivan Mesić (fotografija)

Tatjana Morović (život)

MEĐUNARODNI SIMPOZIJ

«Gospodarenje otpadom na otocima»

Zadar, 26. i 27.siječnja 2006.

Organizatori:

Čistoća d.o.o. Zadar
APO d.o.o. usluge zaštite okoliša

Suorganizatori:

Centar za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (PAP/RAC)
Grupacija održavanja čistoće HGK
Bora Tours d.o.o. Zadar, Sirovina odlagalište d.o.o. Zadar
Veddus d.o.o. Zadar, Radio 057 Zadar

Pokrovitelji:

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvijatka RH
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja graditeljstva RH
Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost Zadarska županija
Grad Zadar

Republika Hrvatska ima preko tisuću otoka. Otoći su zasebne geografsko-prirodne, demografske i gospodarske sredine, s izuzetnim nacionalnim vrijednostima. Razvitak otoka odvija se u specifičnim uvjetima, bitno različitim od ostalih prostora. Otoći su danas našli mjesto u svim razvojnim i strateškim dokumentima Republike Hrvatske. Za ostvarenje tih dokumenata ističe se potreba zaštite autentičnosti ovih prostora, očuvanje prirodnih i drugih resursa, demografska stabilizacija, racionalan gospodarski razvitak i dobra prometna povezanost. S aspekta zaštite i očuvanja okoliša od posebnog je značaja rješavanje problema odlaganja otpada, uključujući i postojeća »divlja« odlagališta otpada, na hrvatskim otocima. U tom smislu potrebno je naglasiti da je prema usvojenom strategijskom opredjeljenju, sav dosada akumulirani i odloženi otpad potrebno s naših otoka ukloniti na odgovarajuće (najbliže) službeno odlagalište na kopnu. Strategija gospodarenja otpadom koja je donesena na 16. sjednici Sabora RH listopad 2005. godine, zabranjuje odlaganje otpada na otocima i određuje gradnju pretovarnih stanica s odvojenim skupljanjem, reciklažom, baliranjem ostatnog otpada i prijevozom na kopno kao jedino rješenje problema gospodarenja s otpadom.

CILJ SIMPOZIJA

Okupiti po prvi put sve relevantne sudionike u procesu provedbe sustava gospodarenja otpadom na otocima, razmjena iskustava te utvrđivanje jedinstvenih kriterija za uspostavu sustava gospodarenja otpadom na otocima.

GLAVNE TEME SIMPOZIJA

1. Gospodarenje otpadom na otocima kao pretpostavka održivog razvoja;
2. Praktična iskustva u gospodarenju otpadom na otocima;
3. Specifičnost velikih i malih otoka;
4. Prikupljanje i odvoz otpada s otoka
5. Financiranje gospodarenja otpadom na otocima.

Službeni će jezici na simpoziju biti engleski i hrvatski. Radovi će se izlagati na hrvatskom ili engleskom jeziku.
Sve informacije potražite na www.cistoca-zadar.hr

TEHNIČKI SEKTOR

1.Službe:

- Služba odvoza tehnološkog (industrijskog) otpada i održavanja deponije
- Služba odvoza komunalnog (kućnog) otpada
- Služba javne higijene i primarne reciklaže
- Služba održavanja
- Odjel administrativne operative

2. Broj zaposlenih: 157

3. Broj voznih jedinica, strojeva i uredaja: 71

DIREKTOR TEHNIČKOG SEKTORA:

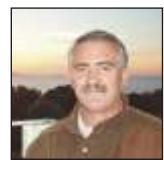
Tomislav Ćurko, dipl.ing

VODITELJI:

1. Mladen Kevrić

Voditelj službe odvoza tehnološkog (industrijskog) otpada i održavanja deponije
Rođen 1.11.1958. u Zadru.
U Čistoći od 12.7.1979.

2. Branko Durut

Voditelj službe odvoza komunalnog (kućnog) otpada
Rođen 19.2.1948. u Zadru.
U Čistoći od 6.10.1966.

3. Marijan Burčul

Voditelj službe održavanja
Rođen 26.2.1955. u Galovcu
U Čistoći od 1.3.1989.

4. Vesna Đili,prof.

Voditeljica službe javne higijene i primarne reciklaže
Rođena 25.9.1974. u Zadru.
U Čistoći od 1.3.2001.

5. Ive Vidić

Pomoćnik voditeljice službe javne higijene i primarne reciklaže
Rođen 24.6.1962. u Prkosu
U Čistoći od 14.8.1982.

6. Ivan Mesić, dipl.ing.

Stručni suradnik za operativno tehničke poslove
Rođen 26.4.1977. u Slavonskom Brodu
U Čistoći od 9.5.2005.

POŠTOVANI GRAĐANI!

Vidjeli ste otpad tamo gdje mu nije mjesto?
Imate neki prijedlog za nas? Reklamaciju?

Pohvalu možda?

Sve što nam želite reći ili pokazati možete i

MMS-om ili SMS-om na broj

098 48 99 89

GRADONAČELNIK ZADRA DR. ŽIVKO KOLEGA U RAZGOVORU ZA ZADARSKI ŠKOVAC IN ISTIČE:

SRETAN SAM ŠTO NISMO POGRIJEŠILI U ODABIRU METODE ZA ZBRINJAVANJE OTPADA

Razgovarala: Elza Radulić-Toman

Foto: Ivan Mesić

Ovih smo dana, koji su već u blagdanskoj ozračju, posjetili gradonačelnika Zadra dr. Živku Kolegu, koji je ljubazno odgovorio na nekoliko pitanja našega lista.

Opća je ocjena da gradske tvrtke dosta dobro funkcioniraju. Što vi, kao prvi čovjek grada, mislite o njegovoj čistoći?

Mnogi posjetitelji našeg grada priznaju da je Zadar primjereno čist. Ja osobno još nisam sasvim zadovoljan. Ako želimo živjeti od turizma, grad mora biti još čišći, ali to ne mogu riješiti samo naša komunalna poduzeća, nego i pojedini građani trebaju mijenjati svoje navike. Moramo priznati da crne žvakače gume na bijelom kamenu našega Poluotoka ne izgledaju lijepo, a i teško se čiste.

Znamo da zadarski gosti nerijetko primjećuju visoku čistoću ulica. Čak to i upisuju u knjige dojmova. Zar i mi to ne bi trebali više isticati?

Bio sam neki dan s predstanicima Turističke zajednice Zadra u Italiji, u Asisiju, sjedištu Svetoga Frane. To je stari grad, zadrivio me svojom čistoćom, te urednošću fasada. Moramo težiti postići takav stupanj, a za to trebamo još puno rada. No, iz godine u godinu smo i u tome području sve bolji. Naravno, drago mi je da drugi primjećuju da nam je grad uredan i čist, a mi ćemo se truditi da bude još čišći i ljepši. Trebamo svakako i pohvaliti naše radnike, one koji se brinu o izgledu grada i koji se trude da bude uredan.

Kada će Zadar riješiti pitanje zbrinjavanja komunalnoga otpada, za što se odavno opredijelio?

Grad je počeo kao pionir u rješavanju zbrinjavanja komunalnoga otpada, to jest kao prvi grad u Hrvatskoj izabrao je MBO, mehaničko-biološku metodu obrade komunalnoga otpada. Danas kada se u taj proces uključila i država, kreditima koji idu preko Ministarstva za zaštitu okoliša, od kojih će lokalna samouprava vraćati samo 50 posto, sve je to onda jeftinije i jednostavnije. Mi smo sretni da nismo pogriješili u metodi zbrinjavanja otpada, te da je baš MBO u nacionalnoj strategiji zbrinjavanja otpada. Sve studije izgradnje MBO-a su završene i ovih dana će se zatražiti lokacijska dozvola.

Evo prilike da kažete svoje mišljenje o lokaciji za tzv. sanitarni deponij, odnosno za MBO pogon.

Izgradnjom autoceste sama po sebi nametnula su se neka rješenja. Uz autocestu je nastao niz kamenoloma, na neplodnome zemljištu od Zadra, Benkovca, Nina, Biograda. Ti kamenolomi su relativno blizu, što i nije nevažno zbog cijene prijevoza. Baš zbog te blizine i nije potrebno onda graditi ni transfer stanice, koje znatno poskupljuju sam proces, a MBO može biti i na samom sanitarnom deponiju. Moram ovdje jasno reći da bez sanitarnog deponija, mi nismo riješili sav otpad. Na sanitarnom deponiju iz MBO-a, koji obrađuje samo komunalni otpad, dolazi na kraju vrlo mali postotak otpada. Sve ostalo je koristan otpad, koji se može korisno upotrijebiti. Mi želimo da se otpad riješi odjednom za cijelu županiju, ali neće se vječno čekati. Nama je primarno započeti što

dr. Živko Kolega

prije sanaciju Dikla. Dikljani imaju još strpljenja. Ja im i ovoga puta zahvaljujem i obećavam da ih nećemo iznevjeriti. Ako dođe do izgradnje sanitarnog deponija (ja se nadam da hoće), to će odložiti početak gradnje MBO-a, ali tada ćemo odlučiti da li početi balirati otpad i kasnije ga mehaničko-biološki obraditi, tako da ne odgodimo početak sanacije deponija u Diklu. Veseli me, moram reći, da smo problem riješili, ali on će potpuno biti riješen kad taj otpad prođe kroz MBO.

Vi živate izvan središta grada, jeste li zadovoljni čistoćom u tome i sličnim "vanjskim" dijelovima Zadra?

Nažalost, na periferiji još uvijek imamo mnoge neuređene i neasfaltirane ulice, koje nisu u obuhvatu čišćenja. Ove smo godine asfaltirali 63 ulice. Tu su nam uvijek veliki problemi imovinsko-pravni odnosi. Nekad su ulice bile društveno vlasništvo, sada su sve vraćene bivšim vlasnicima i kad želimo neku ulicu izgraditi s kompletnom infrastrukturom, želimo imati i građevinsku dozvolu. Ulice tako moramo otkupiti, plaćamo zemljišta po tržišnim cijenama, prema procjeni sudskih procjenitelja. Nesređene zemljišne knjige, nesređeno vlasništvo, a često i nesuradnja pojedinih građana, koji se ne žele nagoditi, iako su cijene više nego dobre, i po tri do pet puta veće nego u nekim dijelovima Hrvatske. Iako put u naravi već postoji, teško se s nekim nagoditi. Navest ću i neke primjere: Božidarovićeva ulica na Puntamici, pa Put Nina, zatim longitudinalna u Kožinu... A novac za to imamo osiguran u proračunu. Ipak imamo i tu pomaku u rješavanju, ali ne toliko koliko bih ja i neki građani željeli.

Neki prigovaraju da grad nije najbolje osvijetljen u dijelovima udaljenijim od središta?

Najbolje su osvijetljene ulice u novim dijelovima grada, one koje smo uspjeli kompletno infrastrukturno opremiti. Na primjer, Magistrala, ulica Hrvatskoga sabora, Biogradska, ulica Matije Gupca... Sad je u tijeku izgradnja Zrinsko-Frankopanske, slijede potom Muraj i Istarska obala, koje će biti najprimjereno osvijetljene. Idemo postupno, nekad i logično. Ne pojačavamo osvijetljenje, ako se, primjerice za godinu dana u određenoj ulici planira rješavati odvodnja, rekonstrukcija vodovodnih cijevi, ili kabele staviti pod zemlju i slično.

Koliko su komunalni redari upoznati s problemima koji se javljaju izvan Poluotoka i na koji način djeluju u tim slučajevima?

Redari obilaze sve dijelove grada i djeluju u skladu s komunalnim redom i prema ovlastima Zakona o komunalnom redu. Oni podnose prekršajne prijave Prekršajnomu sudu, koji onda određuje kazne. Smatram da bi oni trebali imati ovlasti Komunalne policije, kao što je to u nekim zemljama. Takav je zakon, prema mojim informacijama, u pripremi.

HRVATSKI SABOR PRIHVATIO STRATEGIJU GOSPODARENJA OTPADOM

Hrvatski sabor prihvatio je na sjednici održanoj 14.listopada 2005. Strategiju gospodarenja otpadom kojom se uvodi novi, dugoročni način postupanja s otpadom. Otpad od sad neće više biti samo smeće razasuto po deponijima već važan izvor sekundarnih industrijskih sirovina za reciklažu. Temeljena na općim načelima EU-a u gospodarenju otpadom Strategija uspostavlja realan okvir unutar kojeg će Hrvatska moći smanjiti količinu otpada koji proizvodi, a otpadom koji je proizведен održivo gospodariti.

Kod nas se ukupna količina proizvedenog otpada procjenjuje se na oko 13,2 mil. t/god. ili oko 2,97 t otpada godišnje po stanovniku. Uspostavom novog sustava, u konačnici bi se te količine trebale smanjile na najviše 20 posto dosadašnjih količina"- objašnjava Davor Mrduljaš, državni tajnik Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva koje je i izradilo Prijedlog strategije.

Koji su glavne odrednice novog koncepta gospodarenja otpadom?

Novi koncept gospodarenja otpadom temelji se na izbjegavanju-vrednovanju - odlaganju otada. Prioritet je izbjegavanje nastanka otpada, odnosno preventivno djelovanje koje uključuje obrazovanje, čistiju proizvodnju, smanjivanje svih vrsta otpada, naročito ambalažnog otpada, odgovorno ponašanje proizvođača, ali i potrošača. To će rezultirati smanjivanjem količina i štetnosti proizvedenog otpada koji ulazi u sljedeću fazu sustava. Vrednovanjem proizvedenog otpada iskoristavaju se njegova materijalna i energetska svojstva u okvirima tehničkih, ekoloških i ekonomskih mogućnosti ponovnog korištenja, recikliranja i oporabe. Najvažniji elementi ove druge faze su odvojeno sakupljanje i reciklaža otpada, te mehanička, biološka, termička i druge vrste obrade. Otpad koji se ne može iskoristiti kao sekundarna sirovina odlagat će se na uređenim kontroliranim odlagalištima otpada.

Što će biti sa postojećim odlagalištima komunalnog otpada?

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost u suradnji s jedinicama lokalne samouprave započeo je sanaciju 164 službena neuređena odlagališta komunalnog otpada, među kojima je i zadarsko odlagalište Diklo. Sanacije odlagališta se provode na temelju zakonom propisanih tehničkih uvjeta, uvažavajući direktive i praksu EU, a završetak radova planira se do konca 2010. godine. Uspješnost tog procesa sanacije ovisi o sigurnim izvorima financiranja od kojih je Fond vrlo značajan čimbenik, zatim o stručnosti timova za izradu i vođenje projekata, te o podršci upravnih struktura i javnosti na županijskim i lokalnim razinama. Umjesto tih starih odlagališta uspostaviti će se županijski centri za gospodarenja otpadom čiji broj, s obzirom na teritorijalno ustrojstvo neće prelaziti 21. Također će se osnovati i do četiri regionalna centra. Većina dosadašnjih odlagališta će nakon sanacije postati pretovarne stanice i reciklažna dvorišta.

Kakva je sudbina odlagalištima na otocima?

Postojeća odlagališta na otocima će nakon sanacije biti zatvorena. Izgradit će se transfer stanice s odvojenim skupljanjem, reciklažom i baliranjem ostatnog otpada, te će se prevoziti u centre na kopnu. Ovdje bi posebno pohvalio napore koje je Grad Zadar na inicijativu komunalnog poduzeća „Čistoća“ i uz finansijsku potporu Fonda napravilo kako bi se očistili otoci koji administrativno pripadaju gradskom arhipelagu. Sav otpad je prevezan na Diklo, a lokaliteti dovedeni u prvočitno stanje kako bi se uskladili s postojećim mediteranskim krajobrazom. Percepције Hrvatske kao zemlje očuvanog okoliša i proizvodnje zdrave hrane jedan je od naših glavnih aduta i privlačnosti na međunarodnom turističkom tržištu, a na čemu se zasniva i budući gospodarski razvoj. Stoga je i donošenje ove Strategije jedna od bitnih prepostavki kvalitetnog razvoja turističke djelatnosti.

Zadarski županijski centar za gospodarenje otpadom Bokanjac ili Benkovač?

Što se tiče lokacije ona prvenstveno mora biti određena dokumentima prostornog uređenja i to županijskim prostornim planom, a zatim i prostornim planovima nižeg reda prostorni plan općine. Nakon toga potrebno je provesti postupak procjene utjecaja na okoliš i tek nakon toga moguće je govoriti o lokaciji. Međutim valja naglasiti da donošenjem ove Strategije posao nije gotov. Na temelju nje, a sukladno odredbama Zakona o otpadu i praksi EU-a Vlada će donijeti Plan gospodarenja otpadom RH kao provedbeni dokument za razdoblje od četiri godine. Na njemu se već radi i za pretpostaviti je da će biti donesen do konca prvog kvartala sljedeće godine.

Što je sa spalionicama otpada?

Predviđene su do tri spalionice komunalnog otpada, od kojih će jedna biti u Zagrebu. No, razmatraju se i druge tehnologije termičkog zbrinjavanja, kao što je termičko isplinjavanje. Treba sagraditi i postrojenja za mehaničko-biološku obradu te provoditi i sve druge kvalitetne mјere u funkciji unapređivanja gospodarenja komunalnim otpadom.

Kod nas postoji izuzetno problematičan odnos prema otpadu, nitko ga neće u svojoj sredini?

Istina da je jedan od najvećih problema u sustavnoj zaštiti okoliša, no on nije specifikum samo kod nas. S nimby elektom (not in my back yard ne u mojoj dvorištu) su se susretale i druge zemlje, no dobrom i promišljenom ekološkom politikom taj se efekt neutralizira. Prema iskustvima razvijenih zemalja, a koja su se uvažavala prilikom izrade Strategije, odlagališta mogu donijeti veliki komercijalni dobitak jedinici lokalne samouprave na čijem se području nalaze. Strateski je cilj maksimalno iskoristavanje vrijednih svojstava otpada, što će potaknuti razvoj industrije i privatnog poduzetništva, te dovesti do zapošljavanja u tom sektoru. Međutim, napredak u očuvanju i zaštiti okoliša ne može se ostvariti samo autoritetom države, odnosno snagom zakona ili strategije. Promjene odnosa spram okoliša zbivaju se samo s rastom opće razine svijesti, te će Ministarstvo pokrenuti edukativne marketinške akcije u medijima i odgojno-obrazovnim ustanovama radi podizanja razine svijesti u odnosu na otpad.

Davor Mrduljaš

PREDSTAVNICI ŽUPANIJE, GRADA ZADRA, ČISTOĆE I BENKOVCA, TE NOVINARI POSJETILI NAJMODERNIJI POGON ZA PRERADU OTPADA U EUROPI

Zadarski županijski i gradski čelnici, članovi Gradskoga vijeća Benkovca na čelu s gradonačelnikom, predstavnici "Čistoće", te skupina zadarskih novinara početkom listopada posjetili su tvrtku za obradu i reciklažu otpada AEVG, prvu po modernoj tehnologiji prerade otpada u Austriji, ali i u Europi. Poduzeće AEVG gospodari komunalnim otpadom (opasni se odvozi na specijalno zbrinjavanje u Beč), i od toga stvara profit. U 51 %-nom je vlasništvu grada Graza, a s 49 % je dioničarsko društvo. Ukupni prihod te tvrtke u prošloj godini je iznosio nešto više od 22 milijuna eura. Ima 60-ak zaposlenih, a njezini pogoni godišnje prerade oko 135.000 tona otpada.

Graz je turistički grad, koji je prije dvije godine proglašen kulturnom prijestolnicom Europe, grad visokoga stupnja urednosti. Njegovi stanovnici selektiraju otpad već u svojim domovima, što je rezultat dugogodišnje edukacije i razvijanja njihove ekološke svijesti.

Gavno sabiralište, na kojega se otpad odvozi, nalazi se u samom središtu grada.

To je centar za prikupljanje i mehaničku predobradu komunalnoga otpada. Blizina i pristupačnost sabirališta omogućuje stanovnicima da sami dovezu otpad i odvojeno ga odlože u tzv. frakcije namijenjene za različite vrste otpada (papir, staklo, plastična i metalna ambalaža, biootpad...). U jednome danu tu dođe i do 2.500 vozila s otpadom, a godišnje prođe i do 250.000 auta.

U ovome se dijelu pogona obavlja prva obrada, a potom se, ovisno o vrsti, otpad odvozi na daljnju obradu. Veći dio odlazi u pogon za mehaničko-biološku preradu kraj Frohnleitena, gradića udaljenog oko 25 kilometara od središta Graza. U njegovoj blizini je sanitarna deponija, gdje se odlaže suha, kašasta smjesa nastala od oko 15 posto neiskoristivog otpada. Obrasla prelijepom šumom, ne pokazuje niti jednu karakteristiku odlagališta.

U pogonu se otpad usitjava, u specijalnim tunelima se dodatno razgrađuje, pročišćava od sumpornih spojeva, isisavaju se plinovi i provodi najmodernija tehnologija obrade otpada.

Tvrtka AEVG ima poslovne ugovore s 19 poljoprivrednika iz okolice Graza, koji od biološkoga otpada u ovim pogonima proizvode visokovrijedan kompost kojim gnoje svoje obradive površine. Ova je tvrtka sposobljena i za obradu mulja, pa ga na godinu obradi između četiri i pet tisuća tona, te ga prodaje u obliku granulata, koji se koristi u građevinskoj industriji.

Stanovnici ovog lijepog gradića bez problema su prihvatali odluku općine Frohnleitena da se u njihovoj neposrednoj blizini smjesti ovakav pogon i sanitarni deponij. Shvatili su prednost odluke koja se očituje u zapošljavanju domaćih ljudi, ali i

finansijskoj koristi. Kolika je ona govori i podatak da se taj gradić, pun golf igrališta, priprema uvesti grijanje ispod ulica! Da se ne radi o opasnom «susjedu» »govori i činjenica da su prve naseljene kuće od ovog pogona udaljene samo 300 metara. Takvoj odluci svakako je pridonijela i činjenica što je Austrija, kao prva u Europi, 2004. godine donijela zakon koji zabranjuje odlaganje otpada bez predhodne obrade. Razlozi su ekološke prirode, čemu se Europljani sve više okreću i doslovno primjenjuju stroge ekološke norme.

Zbrinjavanje otpada naplaćaje se prema različitim cijenama, ovisno o veličini stana ili kuće, o broju članova obitelji, ali najviše o količini proizvedenog otpada, što je dodatni motiv izbjegavanju i smanjenju stvaranja otpada. Cijene se tamo kreću od oko 18 do 26 eura po domaćinstvu na mjesec. Osim toga, tamošnja domaćinstva, uz to što sami mogu odvoziti svoj otpad na sabiralište, mogu pozvati i tvrtku AEVG, koja će im odvesti otpad, ali uz dodatnu naplatu.

Stanovnici Graza svjesni su da otpad nije smeće te da ga je potrebno iskoristiti koliko god je moguće prije samog odlaganja. To potvrđuje činjenica da se od otpadnoga ulja, koje ostane nakon što se iskoristi u domaćinstvima i restoranima, proizvodi biodizel na kojega se vozi gotovo cijeli gradski promet u gradu s oko 250.000 stanovnika!

*Tekst: Elza Radulić-Toman
Foto: Stjepan Felber*

GRAZ

Graz je za život posve ugodan, neobično običan grad kojem je tijek povijesti dodijelo marginalnu, ali i privilegiranu ulogu satelita Beča - prijestolnice nekoć velikog carstva. Grad i njegovi stanovnici i danas do određene mjere pate zbog nametnutog kompleksa manje vrijednosti i otvoreno iskazuju nesimpatiju prema glavnom gradu. No, iako na rubu Austrije, istovremeno zakočen i potaknut snagom većeg i starijeg Beča, Graz je izgradio vlastiti identitet moderne kozmopolitske provincije. Graz živi u ritmu sveučilišta i biznisa, te prkos autoritetu glavnog grada i to na znatno uspješniji način nego njemu slični Trst ili Rijeka.

Graz je pak danas s oko 250.000 stanovnika središte austrijske savezne pokrajine Štajerske i drugi po veličini grad u Austriji. U nešto davnijoj prošlosti Graz je ipak imao važniju ulogu. Prvi pisani spomen Graza potjeće iz 1128. godine; tijekom 13. stoljeća grad se ubrzano proširuje i podiže se gradske zidine, a već 1379. godine postaje glavnim gradom svih austrijskih pokrajina. Od vremena Babenbergovaca, pa do uspona Habsburgovaca u dva navrata je po pola stoljeća (1440.-1493. i 1564-1619.) bio carska rezidencija iz koje se upravljalo kontinuiranim usponom carske Austrije. Tijekom povijesti dvaput ga je poharala kuga (1480. i 1680. godine), opsjedali ga Turci, kasnije Francuzi, a u II. svjetskom ratu je u zračnim napadima uništeno 15% kuća i stanova. U nešto novije doba u blizini Graza rođen je i Arnold Schwarzenegger, sadašnji guverner Kalifornije - još nedavno hvaljen i slavljen, sada već posvađan s rodnim gradom i njegovim vlastima.

Iako ga mnogi, a posebno Zagrepčani isključivo doživljavaju kao shopping odredište za jedan dan, uz neizostavno klanjanje u modernim hramovima mode poput Kästner und Öhler-a, H&M-a i brojnih shopping mall-ova, šetnja Grazom je poput zanimljive šetnje kroz stoljeća. Na mnogobrojnim slikovitim ulicama Graza, odmah ćete uočiti mnoštvo zgrada čija bogato ukrašena ili oslikana pročelja oduzimaju dah. U uskim ulicama starog gradskog središta i njegovim dvorištima mogu se pronaći spomenici iz doba gotike, renesanse, baroka i klasicizma. Upravo je ovde stara gradska jezgra zbog svojih mnogobrojnih i u izvornom obliku očuvanih zgrada i zatvorene povjesne vizure krovova proglašena svjetskom kulturnom baštinom.

U obilazak grada najbolje je krenuti s glavnog gradskog trga (**Hauptplatz**) na kojem je i Gradska vijećnica, a u neposrednoj blizini je i čuvena "oslikana kuća" u najljepšoj ulici grada **Herrengasse**. Dojmljiv simbol grada je **Schlossberg**, na kojem su sačuvani ostaci stare utvrde, prije svega čuvena kula sa satom i kula sa zvonom Liesl, koje i danas zvoni tri puta dnevno. Do same kule vodi brdo stepenica s oko 10 minuta uspinjanja, a za one malo komotnije na raspolaganju je i lift. Zgrada pokrajinskog parlamenta (**Landhaus**), veličanstvena je građevina i remek djelo talijanskih renesansnih graditelja, a i danas je sjedište štajerskog parlamenta i članova pokrajinske vlade. Nedaleko je i arsenal (**Zeughaus**) s jednom od najvećih zbirki oružja na svijetu. Ljubiteljima kolača nezaobilazno je mjesto carska slastičarnica **Edegger** u čijim su slasticama uživali i car Franjo Josip i austrijancima omiljena Elisabeth.

No, u novije doba vjerojatno najzanimljivija i najposjećenija su dva «čuda» moderne arhitekture. Kada je Graz 2003. godine proglašen kulturnom prijestolnicom Europe, ukazala se potreba za novim arhitektonskim simbolima grada kao atrakcijama za sve popularniji fenomen kulturnog turizma. Prvo čudo je **Murinsel** ili Otok na Muri - umjetni otok od metala i stakla veličine 54x17 metara koji svojom cijelom površinom leži na rijeci Muri, a osmislio ga je njujorški arhitekt **Vito Acconci**. Na njemu se održavaju koncerti i druge priredbe, dok se u zatvorenom dijelu otoka nalazi kavana. Ova fantastična građevina-otok svojim izgledom mnoge podsjeća i na školjku, a posebno blista noću osvjetljena u svojoj ljepoti plavičastim svjetlom reflektora.

Drugo "umjetničko čudo" u Grazu svakako je **Kunsthaus Graz** ili Umjetnički paviljon - zanimljiv spoj moderne arhitekture, tehnologije i medijske poruke. Stanovnici Graza nazivaju ga još i prašćićem ili svemircem, a upravo tako i izgleda - kao da se ogromni debeljuškasti svemirac spustio u grad. Unutrašnjost je namijenjena za održavanje izložbi i drugih kulturnih događaja, a vanjština za čuđenje i divljenje! Na zapadnoj obali rijeke Mure, u četvrti imigranata i u blizini kolodvora, podigli su ga londonski arhitekti **Peter Cook i Colin Fournier**, između ostalog i s namjerom pokretanja pozitivnih promjena u tada još zapuštenoj četvrti grada. Zgrada podsjeća na mjeđur zraka čija plavičasta, 60 metara dugačka staklena opna, pluta iznad prizemlja. Nova zgrada mostom je povezana s **Eisernes Haus** - konstrukcijom od lijevanog željeza, najstarijom takve vrste u Evropi, koja je kao povijesni spomenik obnovljena u sklopu gradnje Kunstausa. S vrha se pruža pogled na Schlossberg i Stari grad, a sama građevina dominira uz obalu rijeke Mure. Vanjska je opna načinjena kao medijska fasada i golemi ekran, instalacija od neonskih cijevi i kružnog je oblika, na kojem se mogu reproducirati slike, tekstovi i filmovi.

U zemljama jugoistočne Europe štajerski se glavni grad smatra vratima Zapada. Graz ima središnju ulogu u upravi, obrazovanju, istraživanju i gospodarstvu kao sjedište pokrajinske vlade i dom triju sveučilišta i visokih škola (prvo sveučilište je osnovano davne 1585. godine), kao sjedište uglednih poduzeća, te kao grad kulture. Graz je i grad mladeži s oko 50.000 studenata na trima sveučilištima koji uvelike sudjeluju u oblikovanju stila života u ovom gradu. Međunarodni sajam u Grazu sa svojim mnogobrojnim specijaliziranim priredbama ne obogaćuje samo domaće gospodarstvo, već privlači posjetitelje i iz drugih država. Graz je i vrlo važan kongresni centar. Značajna međunarodna savjetovanja s područja znanosti, politike i kulture održavaju se nekoliko puta godišnje u novom Kongresnom centru u Grazu, smještenom u samom gradskom središtu.

Na koncu, vratimo se rivalitetu Beča i Graza. Ukoliko tijekom Mozartove 2006. godine poželite posjetiti Austriju, a niste oduševljeni poklonik navedenog austrijskog glazbenog genija i ujedno najvećeg nacionalnog ponosa, Graz i Štajerska su se proglašili zonom slobodnom od bilo kakvog obilježavanja 250. obljetnice umjetnikovog rođenja. Podsjeća li Vas to barem malo na dalmatinski dišpet?

Tekst i fotografije: **Stjepan Felber**

FOTO DIŠPETOŽA

Tekst: Vesna Đili
Foto: Ivan Mesić

Možda je netko mislio da ovaj kontejner želi biti ribarski brodić!

Ovo NIJE eko otok! Uočite razliku!

"Tek kad sasječete posljednje drvo,
tek kad zatrujete posljednju rijeku,
tek kada upecate posljednju ribu,
tek tada ćete saznati da se novac ne može jesti"

Proročanstvo Cree Indijanaca

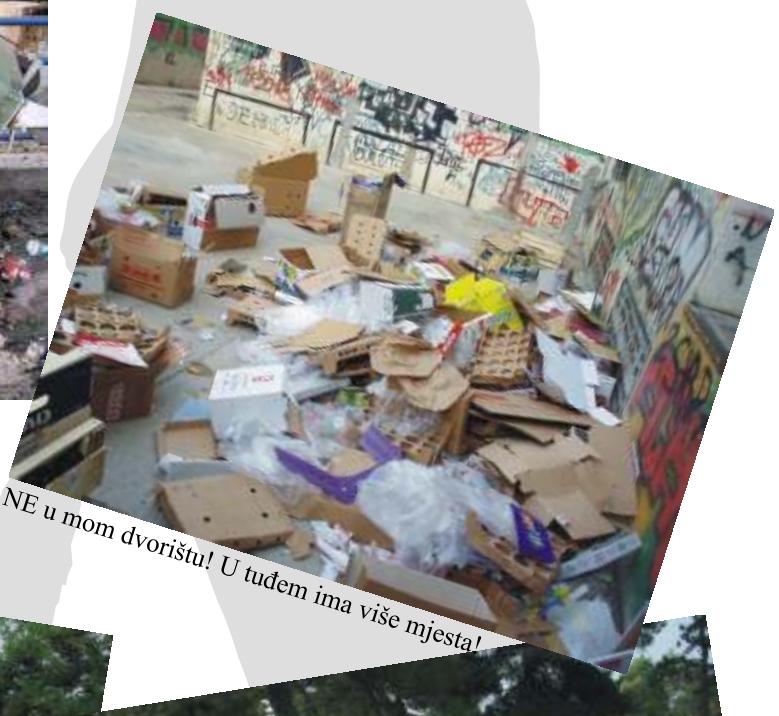
Hitno potrebnici jumbo XXL plakati!

Tajlandska poslovica kaže: «Pospi površinu korijanderom»,
neka izvana bude lijepo i čisto. Evo što nađemo kada zavirimo
ispod površine!

"eko otok"

EKO LEKCIJA: Papir

Još 5000 godina prije Krista su Sumerani izrađivali od biljke papirus, proizvod sličan papiru. Sigurno se zna da se u Kini 60. godina prije Krista, rabio papir, a proizvodili su ga od kore i krpe drveta. Umijeće proizvodnje papira u Srednju Europu, preko Srednjeg i Bliskog Istoka dolazi tek u 14. stoljeću.

U početku se papir proizvodio uglavnom od lana, konoplje, slame, pamuka i krpa, ali povećanjem potrošnje papira polovicom 19. stoljeća počinje razvoj postupka prozvodnje papira preradom drva, odnosno drvenih vlakana. Drvena vlakna su gruba i kratka, te papir ima malu čvrstoću, dok vlakna celuloze dobivena iz drva sulfina, duga i čvrsta te omogućuju izradu finog i vrlo čvrstog papira.

Odvjeno sakupljanje

U kućnom je otpadu prosječno četvrtina papirnatog otpada. Recikliranjem papira se količina kućnog otpada smanjuje, a samim time i masa deponije. U tijelu odlagališta se papirnate tvari jako sporo razrađuju tako da su tijekom analiza jedne deponije nađene čitljive novine stare 17. godina. Vrijeme potrebno da se razgrade papirnati rupčići je 3 mjeseca, a novinama je potrebno 3-12 mjeseci.

Papirnati otpad se odlaže u plave spremnike kojih na području grada Zadra ima oko 100 komada. Papir koji se odlaže u plave spremnike je: novine, časopisi, kompjuterski papir, prospekti, katalozi, knjige, telefonski imenici, slikovnice, pisma, pisači papir, uredske tiskovine, bilježnice, papirnate vrećice, mape, karton, kartonske kutije (bez ikakvih dodatnih tvari, npr. ljepljive trake, plastika, stiropopr), kartonske fascikle. U posude za papir se ne odlaže: plastika, složena višeslojna ambalaža, indigo papir, ugljeni papir, termo (faks) papir, gumirane etikete, fotografije i foto papir, zauljeni i prljavi papir, pelene. Osim kontejnera tvrtka Čistoća d.o.o. Zadar je uredima u raznim tvrtkama podjelila kartonske kutije u koje se sakuplja uredski papir. Na deponiji postoje djelatnici koji odvajaju papir od ostalog otpada i odlažu ga u kontejner.

Reciklaža

Odvjrenom prikupljanjem, i to već na mjestu nastanka, moguće je organizirati potpuno i kvalitetno recikliranje papirnatog otpada. Oporaba papira se može vršiti 6 - 7 puta nakon čega reciklirana vlakna gube dovoljnu duljinu i čvrstoću, ali to se može uspješno prevladati dodavanjem novih celuloznih vlakana. Od papirnatog otpada se izrađuje i karton (papir s masom većom od 220 kg/m^3), a u hrvatskim je tvornicama moguće reciklirati sve količine ambalažnog kartona.

Naš prijedlog: Izradite novogodišnje čestitke od recikliranog papira!

Potreban materijal i pribor:

- plastična posuda,
- mikser,
- mreža,
- vruća voda,
- valjak,
- malo brašna i
- stari papir.

Postupak:

1. Istrgajte novine i stavite ih u posudu sa vrućom vodom
2. Mikserom napravite jednoličnu kašu - pulpu. Dodajte malo brašna.
3. Dobivenu kašu stavite na mrežicu koja je postavljena na debliju sloj novina
4. Sve prekrijte drugom mrežicom i slojem novina i razvaljajte valjkom u što tanji sloj.
Dobili ste svoj reciklirani papir.
5. Ostavite sušiti najmanje jedan dan na suncu, pokraj radijatora ili peći.
6. Napravite korisne predmete od recikliranog papira: kutijice za spremanje sitnica, obložite limenkou od konzerve, obojite je - dobit ćete posudicu za olovke, boje, prigodne čestitke, novogodišnji nakit,.

Proizvodnjom 1 tone papira, od papirnatog otpada jamče se slijede i pozitivni ekoliški prinosi

Ušteda/U inak Sirovina	Novi papir 2 tone drva (oko $3,5 \text{ m}^3$ drva)	Reciklirani papir 1,2 tone papirnatog otpad
Voda	85.000 litara	16.000 litara
Energija	7400 kWh	3600 kWh
Zagađenost otpadnih voda	15 jedinica one iš enosti vode	1 jedinica one iš enosti vode

Tekst i foto: Ivan Mesić

NOVITADE

1. Od početka ljeta se provodi program sanacije otočnih deponija, premještanjem deponija na gradsku deponiju Diklo. Do danas su sanirane sve deponije osim deponije na otoku Silbi koja je u procesu sanacije. Na otocima koji su sanirani stavljeni su tranzitne stanice koje se sastoje od «press» kontejnera za kućni otpad. Osim tih kontejnera tvrtka Čistoća je postavila i nove kontejnere za glomazni otpad zapremine 30 m³ te kontejnere za primaru reciklažu, tj. kontejner za papir, staklo i PET/MET.
2. Krajem mjeseca kolovoza nabavljeno je vozilo za podizanje i prijevoz «roll» kontejnera. Isto vozilo služi uglavnom za prijevoz glomaznog otpada, pogotovo s otoka.
3. U suradnji s Mjesnim odborom Jazine 1 izvršena je akcija skidanja grafita sa «Lipotice»
4. Na području stare jezgre grada Zadra je izvršeno skidanje, popravak te bojanje koševa za smeće koji su tako renovirani vraćeni na isto mjesto.
5. U suradnji sa gradskim tvrtkama Vodovod i Nasadi, a pod geslom "Svi želimo isto, oko škola zeleno i čisto" započeli smo akciju čišćenja i sređivanja okoliša svih gradskih škola na području grada Zadra.
6. Postavljeno je 26 ukrasnih betonskih koševa za otpatke, na području grada Zadra.
7. Krajem listopada je održana manifestacija "Zadar More" čije održavanje je popratila Čistoća d.o.o. Zadar, te sudjelovala u akciji čišćenja podmorja na dijelu rive.
8. Naša dva djelatnika Ante Miočić i Vladimir Bratović dobili su veliko priznanje za svoj rad i trud u održavanju čistoće našeg grada Grb Grada Zadra. Već su prije nagrađeni kao najbolji pometači u sklopu nagradnog natječaja «Nasmiješeno sunce» Turističke zajednice Hrvatske.
9. Nabavkom 4 puhalice omogućili smo čišćenje i teško dostupnih mjesta na ulicama, npr. ispod auta.
10. Zajedno s Gradom Zadrom nabavili smo žabice - male kontejnere za odvojeno prikupljanje otpada koje ćemo podijeliti gradskim vrtićima u sklopu edukacije o pravilnom postupanju s otpadom.

Obavijest stanovnicima Poluotoka:

Odvoz glomaznog otpada s Poluotoka u **2006.** godini biti će organiziran:

- 4. veljače
- 1. travnja
- 3. lipnja
- 7. listopada
- 2. prosinca

Napisali: Ivan Mesić / Vesna Đili

PRIOPĆENJE KORISNICIMA USLUGA

Plaćanje svojih obaveza po osnovi primljenih uplatnica bez plaćanja provizije za obavljene uplate, možet obaviti:

1. Na blagajni našeg Društva svakog radnog dana od 7,30 - 14,00 sati (osim subote), ulica Stjepana Radića 33.
2. Na šalterima Financijske agencije Fine svakog radnog dana, ulica Ivana Danila 4, kao ibilo gdje na šalterima ove agencije.
3. Na šalterima Hrvatskih pošta, svakog radnog dana.
4. Bez plaćanja provizije, ako ugovorite plaćanje odvoza smeća putem trajnog naloga kod sljedećih banaka: Nova banka, Erste Steiermarkische bank i HVB- Splitska banka

U DOSLUHU S VAMA

Pišite nam! Pitajte, predlažite, uputite nas, pohvalite.
Sve što nam želite reći možete na:

Čistoća d.o.o. Zadar
Stjepana Radića 33
Tel: 023/234-800
Fax: 023/231-831
SMS / MMS: 098 489 989
cistoca@zd.t-com.hr

Cvati gdje si posijan

U ljudskoj je prirodi da uvijek i iznova traži, zapitkuje, otkriva, pronalazi i opet ispočetka. Goni ga ta podmukla želja za zadovoljstvom, srećom, pričinju mu se kraj. No... Koga to traži? Što li to pronalazi? Zašto je kraj ponovni početak? On to ne zna ni sam. No, ipak pored svih mudrosti iz drevnih civilizacija i epoha, pored svih tajni prošlih i ovih skorih, najljepša, najmudrija mi je tajna ona koju je Bog stvorio na svoju sliku. Naime čovjek. On je alfa i omega. Riječ aum i riječ amen. Početak i kraj. Srž. Os oko koje se sve okreće. Zato kao i uvijek do sada pisat ću o čovjeku.

Bila sam baš na nekim životnim raskrižjima i biranju putova, kad mi je do srca doprla ova poruka iz pjesme sv. Franje Saleškog: „Cvati gdje si posijan.“

Duboko su me takle ove riječi. Nepogrešivog li izbora riječi. Mogao je reći i rasti, ali ne, to ne bi bilo isto. Rast je samo fizičko streljenje, odnosno rast obuhvaća samo fizičku, da ne kažem materijalnu dimenziju prostora, cvat je njegova duhovna dimenzija.

Cvat je napredovanje koje se odvija duboko u čovjeku, to je ona nit koja nas povezuje sa iskonom, Bogom, bitkom svake jedinke. To je napredovanje u ljepotu, u puninu, u sebepronalaženje, u sebestvarenje. Cvatom dostižemo nedostizno. Cvatom ubiremo plod. Ali, gdje smo to posijani? Misli li se ovdje na domovinu pod čijom zastavom dišemo, crkvu čiju vjeru živimo, dom koji nam pruža krov nad glavom, obitelj u kojoj se svaki dan iznova dokazujemo kao očevi, majke, supruzi, supruge, sinovi, kćerke ili se ovdje misli na kruh naš svagdanji, naime na posao koji svaki dan obavljamo.

Zastajem, suzujem niti misli i slažem se sa svime gore uočenim. Tu smo manje, više svi posijani. Ali, danas bi se osvrnula na ovo potonje. Na čovjeka koji radi, koji mijesi svoj kruh svagdanji ne bi li prehranio sebe i bližnje. No, ako je posao doista sveden samo na to na hranjenje sebe i bližnjih, onda to nije onaj cvat od maločas, onda je to običan rast. Posao koji jedva čekamo da obavimo i kraj priče. Je li to posao doista? Je li to onaj san koji nas je gonio na put težak, dalek i neizvjestan? Knjige i brige? Ili nešto drugo? Jesmo li željeno doista i dočekali? Je li nam se ispunio san? Jesu li nam se ispunila očekivanja? Naša i naših bližnjih koji su nam bili potpora na putu do željenog cilja? Je li se trud isplatio?

Dakle, s koliko radosti mjesimo naš kruh svagdanji? Je li to onaj isti kruh radi kojeg smo se uhvatili ukoštać sa tijestom i kvascem ili je to neko drugo slučajno ili životom nametnuto pekarsko umijeće? Raditi samo radi zarade? Radi golog preživljavanja? Nije li to već odavno zaboravljen? U kojem li stoljeću? Nismo li prerasli ovakav prahistorijski odnos prema čovjeku i radu ili smo u ovoj globalnom krizi čovjekovog dostojanstva pali opet na niske grane?

Nije li rad jedna od osnovnih čovjekovih potreba, baš kao i sve ono što nagoviješta sreću, zadovoljenje, odnosno sebeispunjene? Nije li u čovjeku potreba da „ono što čovjek može biti, on mora biti“. Na radost ili žalost, naše želje za odabirom pravog zvanja i zanimanja ne mogu se krojiti konfekcijski, već samo po našoj mjeri, ovisno o obujmu, širini, visini naših zahtjeva, odnosno spremnosti za rad i dokazivanje, odnosno unutarnje ispunjenje i zadovoljstvo.

Motivacija je pokretač mnogih aktivnosti, ona je čovjekov unutrašnji odnos prema radu, ona je bitan faktor količine, učinka i kvalitete tog učinka i valja je stalno poticati i zadovoljavati. Danas se razvila posebna tehnika upravljanja, zvana „upravljanje putem motivacije“, što upućuje na važnost motivacije kadrova za uspješnost poslovanja i razvoj poduzeća. Što to znači?

Pojedinac djelatnik mora osjećati da se pridaje važnost njegovu radu, ali i njegovu potencijalu i potrebama; mora znati da svojim radom pridonosi ukupnom uspjehu poduzeća. Rad mora postati smisao, poticaj i zadovoljstvo za pojedinca. Kao što je rad čovjekova potreba, tako je i čovjek i njegov rad osnova svakog zdravog i stabilnog poslovanja. Najviši ekonomski cilj jest zarada, ali put do te zarade vodi i opet i neizbjegno preko čovjeka. Zato se čovjeku, odnosno da se ekonomski izrazimo, ljudskim resursima daje sve veće značenje. Ekonomisti uviđaju da će u budućnosti oni biti i odlučujuća konkurentska snaga. To se može uočiti i u promjenama u terminologiji: naime, termini radnici i radna snaga, zamjenjuju se terminima suradnici, kadrovi, ljudski resursi i ljudski potencijal. Može se uočiti da zamjena termina nije formalnog karaktera, već ona prvenstveno proizlazi iz shvaćanja važnosti čovjeka i njegova potencijala kao nositelja poslovogn uspjeha i razvoja.

Jer kadrovi poduzeća čine njegov identitet, a menadžeri njegovu inteligenciju i kreativnost. Zato je zadatak organizacije rada u poduzećima pronalaziti praktične načine za racionalno korištenje ljudske energije i stvaranje prikladnih uvjeta za rad. Pritom se koriste

spoznaje drugih znanstvenih disciplina (psihofiziologije rada, medicine rada, sociologije rada) o utjecaju (pozitivnom ili negativnom) pojedinih faktora, koji čine uvjete rada, na djelatnika i njegov radni učinak. Kadrovska politika mora nastojati adekvatnim mjerama maksimalno i stalno zadovoljavati ljudske potrebe. Ali i adekvatno platiti ljudski rad. Ne kaže se bez veze da je samo dobro plaćen djelatnik, dobar djelatnik. Najsuklji je jeftin rad.

Stabilan je kadar garancija stalne kvalitete, stabilnosti poslovanja i profitabilnosti poduzeća. Koliko će se produktivnost rada stvarno povećati, ovisi o kvaliteti kadrova, odnosno o njihovu znanju, vještini i motiviranosti (poznati faktori uspjeha: moći, htjeti i znati). Želimo li se ugledati na zapadnoeuropeске smjernice dobrog poslovanja, važan je faktor produktivnosti - kvaliteta upravljanja kadrovima: planiranje kadrova (što je u mnogim našim poduzećima svedeno na puko stihjsko preživljavanje kad se nađu u situaciji koja zahtijeva nužnu zamjenu kadrova ili njihovo povećavanje uslijed sezone ili povećanja obima poslovanja), planiranje karijere (ovo bi se prije moglo nazvati „gušenje“ karijere kod kadrova koji pokazuju volju, sposobnost i potencijal, odnosno ovdje se nameće i pitanje kako zadržati dobrog djelatnika), organizaciju rada (to je sposobnost rijetkih menadžera, odnosno može se nazvati raritet), stimuliranje i nagrađivanje (ovo je u mnogim firmama potpuna nepoznаницa i raritet, s obzirom da je uobičajena praksa baš suprotno: kažnjavanje, što doprinosi sasvim suprotnom učinku, naime padu motivacije i buntu koji doprinosi manjoj radnoj učinkovitosti), kontrola i analiza kadrova, stil rukovođenja i sl.

Europa nas uči, da su odnosi među ljudima na radu, odnosno radna sredina, „klima na radu“, važan faktor uspjeha poduzeća. Kvaliteta usluga i odnos djelatnika prema klijentima, korisnicima usluga su ono što čini osobitost poduzeća, a to se može postići samo uz uvjet postojanja dobre „klime na radu“. **Loša se klima na radu manifestira negostoljubivim odnosom prema klijentima, sukobom među djelatnicima, kidanjem veza među pojedinim službama u poduzeću, a ne može se nadomjestiti ni lijepim ambijentom, ni suvremenim sredstvima rada.** U konačnici klijent ostaje nezadovoljan, stvara se loš imidž o poduzeću. Nasuprot tomu, dobri su međuljudski odnosi na radu temelj složenosti djelatnika kojom se može kompenzirati negativan utjecaj, pogotovo vanjskih faktora (konkurenčije), a bitan su faktor kvalitete usluga koje pruža poduzeće.

Isto tako efikasnost je rada u direktnoj vezi s kadrovima i korisnicima usluga. Naime, zaposleni koji znaju predvidjeti, prepoznati i ponuditi ono što korisnici usluga žele, traže i očekuju, efikasni su i ključni elementi poslovnog uspjeha poduzeća.

Zato se s pravom kaže da je temelj svega čovjek, odnosno temelj svake djelatnosti je LJUDSKA DJEJALNOST.

Rad, rad i samo rad, dobro nam je poznata rečenica. Ili je bolje reći: Čovjek, čovjek i samo čovjek.

Prodjenut ću se posljednji put kroz ušicu igle ovim misli i upitati se: što li nam sve ovo govori? Nama, pojedincima koji radimo i naravno menadžerima koji rukovode radom nas pojedinaca, odnosno ako se uhvatimo za zaključke sa početka, rukovode našom srećom, zadovoljstvom, ispunjenjem, a velikim dijelom i smislom postojanja, življena? Jesu li uopće svjesni kakvu odgovornost imaju u svojim rukama, da ne kažem u srcima? Možda u tome i jest problem. Nisu svjesni svojih odluka, jer im je na prvom mjestu rast, a ne cvat.

Što na kraju reći? Da je „plač samo naš“? Odnosno, da je krivi izbor zanimanja manji grijeh od naše unutarnje nemotiviranosti, poslovne zrelosti? Što li to pak sad znači? Možda biti predan unaprijed, bez obzira na teškoće?

Na početku svake aktivnosti стоји odluka koja određuje i kraj aktivnosti, odnosno njezin rezultat. Iza svakog poslovnog uspjeha, ali i inih uspjeha, krije se veliki rad. Jer rad, bilo kakav i bilo koji rad, a kamo li ne ovaj naš svagdanji, koji je velik dio našeg života, bez ljubavi, bez predanosti je robovanje. Mnoga su zvana u krizi, neće se ostvariti, mnogi ljudi gube smisao za život i rad, nezadovoljni su i prazni, samo zato što su zaboravili svoje duboke želje. U jazu su sa sobom. Jer zbog čega najviše trpi ljudsko srce? To je osjećaj da je nepoželjno i neljubljeno, pa makar i u radnoj sredini.

„U času smrti, poručila nam je Majka Terezija, kad dodemo lice u lice pred Boga, bit ćemo suđeni o ljubavi. Koliko smo ljubili? Ne, koliko smo radili, nego koliko smo ljubavi unijeli u svoj rad? Kad prihvatiš neki posao, vrši ga rado ili ga se uopće ne prihvacaš.“ I nju samu je prilikom izbora pravog poziva mučila konačna odluka. Je li u pravu? Da li je to ono što Bog od nje traži? Coelho bi u „Alkemičaru“ rekao: je li to moja Osobna legenda? Potražila je duhovni savjet, te je zaključila priprosto, ali istinito: „Kako mogu znati da li me i na što Bog zove? Po RADOŠTI. Duboka je radost kao busola da otkrijemo pravac u životu. Po tome se treba ravnati i onda kad nas Bog upravlja prema teškom putu.“ Ili, maločas spomenutim Alkemičarevim jezikom rečeno: „Najtamniji je onaj sat koji prethodi rađanju sunca... Svatko uči na svoj način. Njegov način nije i moj način, a moj način nije i njegov način. No oboje tražimo svoju Osobnu legendu i zbog toga ga poštujem.“ Jer laički rečeno: (na)učiti (o sebi) se može samo djelovanjem.

Što poručiti na kraju? Naravno misao vodilju sa početka. Cvati gdje si posijan. Cvati radeći, svati u svom zvanju. Ne rasti, nego cvati. Rast je lagan, no vidljiv mu je vrlo brzo kraj. Cvat je težak, ali dugotrajan. Jer jedno je biti dobar djelatnik, nagradivan kuhar, vrtlar, menadžer, slavan pjevač, sposoban inženjer, ekonomist, proslavljen glumac, a drugo je biti jednina s onim što radiš, točnije jednina s izvorom nadahnucu.

Odnosno na svim jezicima, paralelama i meridijanima rečeno: najvažnije je unutarnje zadovoljstvo, radost, cvat našeg bića, pa otuda i rezultati na našem polju djelovanja gdje smo posijani svojom čvrstom odlukom, svojom nesvesnjom odlukom, „slučajnom“ odlukom, „božjom voljom“, „višom silom“, „trbuhom za kruhom“ i inim izborom polja sjetve.

Dakle, tu ne treba više ni filozofirati, ni umovati, nego kao što se ljubav ljubi, život živi, čovjek se i opet traži da bi se našao. A svaki trenutak traženja je trenutak nalaženja.

Vesna Grgić

V R E M E P L O V

Sve je počelo 1. siječnja 1954. godine. Čistoća - ustanova za održavanje javne čistoće Zadra, nastala je razdvajanjem Ustanove za komunalnu djelatnost Narodnog odbora općine Žadar. Tada je imala nekolicinu zaposlenih djelatnika, skromna sredstva rada i još skromniji vozni park.

S godinama poboljšavali su se uvjeti rada, obogaćen je vozni park, a taj proces ne staje već traje i dalje.

No, ono što je bila najveća vrijednost "Čistoće" bez obzira na njen komunalni kapacitet, sredstva rada i vozni park i ono što će u budućnosti biti njena najveća vrijednost bez obzira na suvremenu komunalnu opremu to su njeni djelatnici.

U kojim god uvjetima rada, njihovo zalaganje, požrtvovnost i želja za radom, održavanjem čistoće našeg lijepog grada, ne jenjava, već blista poput najstajnjeg dragulja.

Ali, u čemu je razlika? U ambijentu, atmosferi, "radnoj klimi". Prije je bilo puno rada, ali i veselja, druženja, modernim menadžerskim rječnikom rečeno: "team building-a". Svako novo vozilo popraćeno je sa puno veselja, a radni elan nije splasnuo ni u najtežim ratnim uvjetima. Radilo se punom snagom.

Davne 1978. godine tadašnji direktor Tomislav Pavlić uveo je "Dan Čistoće" koji se slavio 26. srpnja (Dan ustanka Hrvatske slavio se 27. srpnja) i ova se tradicija održala samo desetak godina. Povodom ovog dana svi bi se djelatnici okupili uz puno smjeha, pjesme i naravno uz dobru kapljicu i neizbjegnu janjetinu. Nije se zato radilo manje. Baš, naprotiv ...

Tatjana Morović/Vesna Grgić

ECCE HOMO: Dora Krešan

*Divna je ljepota pjesme, ruže, vina,
No kad nema žene sve je to praznina!*

Kod nas u Čistoći d.o.o. Zadar nema takvih praznina. Mnoge žene u njoj, od samog početka do sada, zaslужne su za uspjeh i kvalitetu obavljanja posla.

I sve su lijepo, baš poput pjesme, ruže i vina!

Takva je i naša teta Dora.

Vlada našim skladištem i svime što je u njemu. Posao koji zahtjeva dobru organizaciju, kontrolu, snalažljivost i sposobnost. A ona ga uspješno vodi već punih 26 godina!

Rođena je daleko od naše lijepe Hrvatske, u El Shatu u Egiptu. O prvim godinama svog života koje je provela u njemu zna samo iz priča, bila je premala da ih se sjeća.

1946. se vratila u svoju domovinu. 10 godina provela je na Visu kod bake i djeda i za to je razdoblje vežu lijepe uspomene.

1961. dolazi u Zadar gdje završava trgovачku školu. Tu odlučuje provesti ostatak života.

Dugo je već u Čistoći, od 1973. god. Osam je godina radila kao inkasatorica, što joj je omogućilo da upozna mnoge ljudе i djelove grada.

A onda su shvatili da muškom radnom svijetu, da bi sve savršeno funkcionalo, ipak treba nježna, ali sigurna ženska ruka!

Na prvi pogled djeluje pomalo strog i ozbiljno. U poslu zahtjeva red i strpljivost. Razumljivo, s obzirom da radi s velikim brojem radnika kojima uvijek nešto treba. I svi bi htjeli sve to što prije! Dora je jedna, a nas ostalih je oko 180. I sve što nam treba dobijemo na vrijeme od nje. Pravi je organizator ta naša Dora!

S nekim je radnicima od početka. Zna ih u dušu, zna kako može s kim. Zato se, kad je u društvu s njima, često može čuti njen glasan smijeh. Godine provedene zajedno sigurno su im donijele i puno lijepih trenutaka kojih će se uvijek rado sjećati.

Nije joj teško doći i u dane kada bi se trebala odmarati od tjednog rada. Zatreba li vikendom nekom vozilu gorivo, Dora će u najkraćem vremenu doći u firmu, «nahraniti» kamion i tek kad je sigurna da može nastaviti s poslom, vraća se svome domu.

A tamo je čeka njena obitelj: suprug Venci i kći Sabina. Sin Siniša ima svoju obitelj, a dvije preslatke unuke obogačuju život ove vrijedne žene!

Radi uglavnom s muškarcima, zna sve o kamionima, trokolicama, njihovim djelovima, radnom alatu. Ali, kao i svakoj ženi, drago joj je popričati o «ženskim stvarima» pa će uvijek naći 5 minuta za razmjeniti koji recept, dati savjet o uzbajanjima cvijeća ili kućnim poslovima. A u kukičanju nema veće majstorice od nje! Znali biste to i sami da vidite njene stolnjake!

Kaže da će uskoro u mirovinu, da je vrijeme za odmor. Ali, treba pitati naše radnike hoće li je pustiti! Jer, nitko od nas ne može zamisliti skladište bez naše Dore!

SPORTSKI KUTAK: Tomislav Ćurko

Zovem se Tomislav, a prijatelji me zovu Tome, Tome Karlov ili Tome Pićonin.

Direktor sam tehničkog sektora i predstavnik uprave za kvalitetu u Čistoći d.o.o. Zadar. Oduvijek volim sport.

Od kad znam za sebe trčim za balunom. Kao dječak sam satima mogao igrati s prijateljima i nikada mi nije bilo dosta!

Mali nogomet sam malo ozbiljnije počeo igrati u srednjoj školi, a nastavio sam i na fakultetu. Jedno su me vrijeme zanimali i borilačke vještine, ali ljubav prema balunu je prevladala.

Boćanje- moja druga sportska ljubav. Prvi put se susrećem s njim u Zagrebu.

Prvi klub za koji sam igrao bio je Siget Osvit, a zatim Dubrava s kojim sam igrao u drugoj hrvatskoj ligi. Nakon 3-4 godine aktivnog igranja i diplome vraćam se u Zadar. Pauza od godinu dana bila je dovoljna da shvatim koliko mi boćanje znači i da se želim opet baviti njime.

S nekoliko prijatelja osnivam u Ninu boćarski klub «Grgur Ninski», a oni me izabiru za predsjednika kluba.

Kada nešto volim uvijek želim više, takav sam u svemu! S vremenom sam postao i nacionalni sudac, a trenutno sam pripravnik za međunarodnog suca. Predsjednik sam Županijskog boćarskog saveza te član izvršnog odbora Hrvatskog boćarskog saveza.

Kada nešto radiš sa srcem uvijek ti se istom mjerom i враća. Tako sam u boćanju osvajao i nagrade, timski i pojedinačno u različitim disciplinama.

Ali, nisam zanemarivo ni mali nogomet pa ga 2 puta tjedno igram sa svojim dečkima koji su njime zaluđeni već punih 20 godina!

Sport je sastavni dio mog života i siguran sam da će se njime baviti do samoga kraja.

Ali, moji najveći uspjesi ipak nisu vezani uz njega.

To su moja supruga Klaudija i četverogodišnji sin Jeronim. Oni su moja najveća i najdraža nagrada!

Razgovarala: Vesna Dili

GASTRO KUTAK

Naša Larisa ljubiteljica je slatkoga (a tko nije?!), a ovdje vam nudi recept njoj najdražeg kolača:

Lošin kolač

U roštiera staviti red Petit beurre keksa. U pola litre mlijeka skuhati 2 pudinga od vanilije pomiješana sa 4 žumanjka. Pudingom preliti poslagani keks.

Kilogram jabuka izribati i skuhati zajedno s šećerom, ocijediti od soka. Jabukama prekriti puding. Kada se sve ohladi, napraviti snijeg od 4 bjelanjka i njime prekriti sloj jabuka.

Držati u frižideru.

U slast!

Larisa Toman

ŠALJIVE STRANICE

Uvijek spremjan za šalu i podvalu je i naš kućni majstor Mile Pedisić. Zato nam je ispričao nekoliko viceva, a najviše nas je nasmijao jedan. Sigurni smo da će i vas!

U prepunom autobusu korpulentan Crnogorac prdne iz sve snage. Okrene se, kad ono iza njega Crnac.

Uh, jado, al' te sagorjeh!

Mile Pedisić

TO SMO MI!

**Dobitnici nagrada "Nasmiješeno sunce"
i Grba Grada Zadra**

DADO i VLADO

*Želimo Vam
blagoslovjen Božić i sretnu 2006. godinu*

Brinemo za zdravlje svojih radnika!

Simbolični blagdanski pokloni
svima su nam dragi!

A ovako se zabavljamo!

